

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Helyben házhoz hordva negyedévre . . . 1 kor. 80 fill.
Vidéken postán küldve negyedévre . . . 3 kor. 60 fill.
Egyes szám ára 2 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. VERÉB GYULA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Szabadka, IV., Rákóczi-utca 20. sz. Telefonszám 300.
Kéziratok nem adatnak vissza.
Hirdetések árszabály szerint.

100.000 korona.

Együtt van! A kath. Sajtóegyesület rendelkezésére áll s 9 tagu bizottságot küldött ki kebeléből, hogy megállapítsa a módozatokat, melyek szerint a kath. sajtóegyesület már most megkezdje nagy akcióját. Hisszük, hogy nem tőkésítünk megint; mert addigra, míg kamatokból akarunk élni, éhen halhatunk valamennyien. Igaz, hogy 100.000 korona egy nagyon kis hányada csak annak a nagy összegnek, amellyel rendelkezünk kellene a nagy jelentőségű munka sikeres megindításánál.

Tőkének is, forgalmi pénztárnak is kevés. Százazrek, milliók kellene! de a körülmények tekintetbevételével mégis — bizonyos hányad tőkésítése mellett — meg kell kezdeni a munkát és segíeyezni kell a kat. lapokat. Miért? mert az idő drága! haladni kell! gyorsan. Tehát nem lehet várni, míg milliók lesznek együtt. Különb is a már most létező kat. sajtónak kell ezeket összehozni, tehát minden fillér, amit most ráfordítunk a kath. Sajtóegyesület számára is meghozza dupláját. Mert a közönség már most látni fog eredményt, lendületet. Ez a fődolog. Ez végső célunk. Mert mit is akarunk? Nem tőkét halmozni, hanem versenyképes katolikus sajtót akarunk teremteni Magyarországon. Erre pedig már most pénz kell.

Kath. sajtó alatt nem kenetől csöpögő, jámbor sajtót, hanem az igazság sajtóját, az erkölcs sajtóját, a mi sajtónkat értjük, melyben a mi szívünk dobog, melyből a mi lelünk beszél, melyet a mi szellemünk élte; mely nem dobálja sárral drága hagyományainkat, nem szennyezi be családi tűzhelyünket, nem gázol becsületünkben, nem viszi zsidóvárra nemzeti és kulturkincseinket, nem fertőzi meg asszonyaink, léányaink és fiaink lelki tisztaságát.

Sápitóztunk, beszélünk és deklamáltunk már eleget, most „tenni, cselekedni!“ ez a jelszó; összetartással, egyértelemmel, szervezeten. Tanuljunk szolidaritást a szociáldemokratáktól. Aldozunk sokat, mindent, mert ennél fontosabb ügy nincsen.

Mikor Gajári lapot akart indítani, az „Ujság“-ot, bezzeg nem ment koldulni. Egy klubszobában elintézték a dolgot: Herzog Péter adott 100,000 koronát, gelsei Guttmann 100,000 ko-

ronát, Elek Pál 50,000-et, Wolfner Tivadar 50,000-et, Tisza István 200,000 koronát és megvolt „Az Ujság.“

Mi, sajnos, ezt az összeget ilyen hamar nem tudjuk összeadni. — Pedig a keresztény Magyarország létkérdése, a katolikus világnézet védelme, gazdasági és kulturális érdekeink emancipálása van olyan fontos, mint Gajáriéknak és gelsei Guttmannéknak az, hogy 25 zsidóliberális lap mellé még egy 26-ik is lépjen.

Mikor Remigius, a szent püspök Clodvigot, a pogány frank királyt megkeresztelte, így szólt hozzá: „Egesd el, amit eddig imádtál és imádd, amit eddig elégettél!“ Hasonló az én szózatom is a keresztényekhez: „Vesd el, amit eddig megfizettek, olvastak és pártoltak — s olvassák, támogassák azt, a mit eddig megvetettek.“ És annak bizonyosságául, hogy készek vagyunk, lépünk mindannyian a Sajtóegyesület tagjai közé. Jelentkezni lehet szerkesztőségünkben.

Főgimnáziumunk

és a szerzetesek.

Azon közgyűlési határozatból kifolyólag, mely főgimnáziumunkat szerzetesekre akarja bízni, Mukits Simon dr. és Antunovits József dr., amint értesülünk, már meg is kezdték az ügy komoly tanulmányozását.

Legelső sorban is a jezsuitákkal kezdenek tárgyalni, s a jelekből arra következtetünk, hogy a tárgyalások nem lesznek eredménytelenek.

A múlt héten a két közgyűlési kiküldött Kalocsán járt, s kikérték Városv Gyula érsek urnak közbenjárását az ügy sikeres megoldásához.

Az érsek nemcsak hogy közbenjárását ígerte meg, hanem a jézustársasági renddel ő maga kezdte meg a tárgyalásokat, és folytatja is azokat.

Dr. Singer Bernát főrabbi címére.

II.

Singer főrabbi ur ellenem irt támadásai között ezeket is írja: „ösmerteiket olyan könyvekből merítik, melyeknek szerzői a talmudnak egy betűjét sem ismerik, akik csak arra spekulálnak, hogy lesznek együgyűek, a kik minden valótlanúságot elhisznek és minden ráfogást bölcsestégnek tekintenek.“ A Bácskai Napló idézetei csakis ilyen könyvekből lehetnek kiválogatva. „Ezt a csunya gyanúsítást, nagyzó és kihívó modort kénytelen vagyok a leghatározottabban visszautasítani s a mi olvasó közönségünk nevében is kikérem, hogy őket Singer ur „együgyűeknek“ deklarálja, kik minden valótlanúságot elhin-

nének. Ilyen lóhátról beszéljen az ur Judában, de nekünk ne! Ismereteim szerzésénél rendelkezésemre állottak a vita folyamán is idézett eredeti talmudkiadások s nyugodt lélekkel mondhatom, hogy forrásaim különbek, vagy legalább is olyanok, mint az ön birtokában levők. Itt rabbi ur olyan nagy mondást kockáztatott meg, melyet, ha van érzéke a méltányosság iránt, már régen maga is valótlanúságnak tart. Es ugyan ki „spekulál az olvasók együgyűségére“ én-e, kinek nem a gyűlölet vezette a tollát, hiszen csak a talmud revideálását sürgettem, én-e, ki minden állításomat eredeti szövegből lapszámot stb.-it megjelölve pontosan idéztem, vagy Ön, a ki kiállhatatlan nagyképszerűséggel lenézi minden olvasóját, semmit nem idéz, semmit nem bizonyít s csupa üres frázisokkal dobálózik?..

Singer ur, a talmud védelmére még ezeket mondja: „a talmud egy évezreden át élt emberek mondásait, nézeteit, vitáit tartalmazza és mindenikért felelős legyen a zsidóság?“ Rabbi ur! Minek tartanak önök olyan erkölcsi törvény könyvet, a melyért nem felelhetnek? Különbben csak nem akarja talán a rabbi ur lecáfolni S. R. Hirsch német rabbinak munkáját: „Über die Beziehung des Talmuds zum Judenthum“. (Frankfurt a. M. 1884. melyben így ír: „A talmud az egyedüli forrás, melyből a zsidóság eredt, az alap, melyen a zsidóság fenáll, az éltető lélek, mely a zsidóságot alakítja és fentartja. A zsidóság, a mint az a zsidó nép világtörténeti megjelenésében meg van testesülve és amint az szellemi és erkölcsi képességeiben és erőnyeiben nyilvánul, tényleg egészen a talmudi tannak produktuma. A zsidó jellemnek mindemez átlagos sajátosságait egyes-egyedül a talmud létesítette elanygyra, hogy mióta az ujkor a talmudtól mindinkább elidegenedett, ez e sajátosságok némelyikének megfogytkozásában is észrevehető.“ — No tessék! A talmud a törvénykönyvük, melyért rabbi szerint nem vállalhatnak felelősséget és mégis ez „éltető lelkük“ „nagyosságuk alapja!“ Hát mért nem törlik már azokat a helyeket, a melyekért nem garantálhatnak? Talmudjavítás! Ez az amit én sürgetek! . . .

S most Singer ur plátói bölcsestéggel konstatalni kívánja a nagy világ előtt, hogy mikor keletkezett a talmud s miért vannak benne olyan fatális elszólások. Halljuk! Az előbbi idézet folytatása rabbi urnál: „Abban az évezredben történt a zsidó állam pusztulása s a rómaiak szörnyű kegyetlenségei s ha itt-ott elhangzottak elkeseredett kifakadások, az oly érthetetlen bárki előtt is?“ Ha még valaki nem tudná, hát most megtudhatja, mikor készült a talmud. „Abban az évezredben“, melyben a zsidó állam elpusztult. Elég körülményes meghatározás! Szegény gimnázisták, minek azt a sok évszámot bema-golni!? Van itt egy csaknem biztos chronologiai kulcs, az évezred: evvel nem téved az ember olyan könnyen. Például: mikor élt Pilátus? Könyű a meghatározása! Abban az évezredben, melyben Rómát alapították, melyben a talmudot megkezdtek, amelyben azt befejezték! Mondják csak olvasóink, ki „spekulál mások együgyű hiszékenységére“ én-e a B. N.-ban, vagy rabbi ur B. H.-ban? S mert a talmud keletkezésének évezredébe

épen beleesik a rómaiak kegyetlenkedése, innen a fatális kiszólások. Egy évezredben egyebet sem tettek a rabbik, mint kifakadtak. Hiszen a legkülönbözőbb korban élt rabbik egyaránt keményen írnak a gójokról. Fura volna, ha mi magyarok még ma is a lechmezei vereség miatt fakadnánk ki a németek ellen, pedig az is még a mi évezredünkben történt! És sajátságos, a 16-ik században köszült modern talmudba, a Schulchan A.-ban is belekerült nagyon sok kegyetlen kiszólás a nem-zsidók ellen. Pedig lám a 16-ik század már épen kiesik a zsidó-állam pusztulásának az évezredéből! Rabbi ur, legyünk őszinték; ez gyöngye magyarázat. En öntől a doktor rabbtól többet vártam; csalódtam.

Különböznék vannak rabbi urnak komolyabb mondatai is. Pl. megengedi, hogy csakugyan benne van a talmudban: „ki egy pogánynak visszaadja elvesztett jószágát, annak nem fog az isten megbocsátani.” (Szanhedrin 76. b.) Azt mondja magyarázatképen, hogy volt vita is erről a kérdéstről a rabbikusok között; „volt olyan is, aki arra helyezkedett, hogy mivel a pogányok nem tartják be a visszaadási parancsot, velük szemben sem kell azt megtartani, de az összes rabbik elleneztek e felfogást.” — Nagyszerű! Tehát a rabbik vitakoztak és egyesek pro, mások kontra foglaltak állást. És Singer ur szerint mégis az összes rabbik elleneztek!

Hogyan lehet ez? Egyes rabbik mellette voltak s mégis az összesek ellene és ezeknek az összeseknek ellenzése dacára nemcsak a talmudban maradt meg, de a modern Schulchan A.-ba is belekerült ez a szépséges hely! Alighanem sajtóhibából került bele?! Szól pedig e hely a Schulchan A.-ban ekként: „A nem zsidónak elvesztett jószágát szabad megtartani, mert írva van, (Deut. 22. 3.) *atyádfia* (testvéred, a zsidó) *elvesztett jószágát* (t. i. csak ezt nem szabad visszatartanod!) *sőt aki azt visszaadja, bünt követ el, mert a bűnösök hatalmát gyarapítja.*” (Choschen hamischpat §. 266. 1.) Singer ur e mellett mit ér a tagadás, mit ér az ön nagyhangú védekezése?! Igaz ugyan, hogy folytatólag azt is mondja a Schulchan A., hogy aki avval a szándékkal adja vissza, hogy a gójok becsületeseknek tartsák a zsidókat, az dicséretre méltó. Amde ez a toldalék, mely különben igen különös erkölcsi világról tesz tanúságot, semmit mondóvá törpül két ilyen inhumanus és igaztalan törvény mellett.

Azt mondja Singer ur, hogy Rasi ilyent: „a ki visszaadja a elvesztett jószágát, gyűlöli Istent” a megjelölt helyen nem mond és az ő tudtával ilyen séhol sem fordul elő. Sajnálom, hogy egy gójnak kell egy szabadkai tudós főrabbit a talmud-szövegek és commentárok dolgában utbaigazítani és nyomra vezetni. Előre kell bocsátanom, hogy Singer ur kiforgatta eredeti alakjukból az én szavaimat. Ha birtokában van a Bácskai Napló 66. száma, nézzen utána, ott szavaim más-kép hangzanak. Azt írtam ott: Rasi szerint azért nem bocsát meg a visszatérítő izraelitának az Isten, mert a visszatérítés olybá véteik, mintha a gójt szeretné, a ki pedig egy gójt szeret, gyűlöli Istent Ilyen kényes kérdéstről lévén szó, megkívánhatom, hogy szavaimat pontosan idézze a rabbi ur. Ne fedelje Singer ur, hogy az idézőjelek közt hozott talmudi hely után Rasi szavait idézőjelek nélkül hoztam, mert csupán tartalom szerint akartam idézni s a szavaiban rejlő sértő lényegét kívántam közölni. Ez pedig benne van a híres neves Rasinak éppen a jelzett helyhez írt commentárjában, a talmud megfelelő kötetében. (Szanhedrin 76. b.) Tessek szemeit jól kinyitni és olvasni. A legfontosabb passzusokat szefárd olvasás szerint héber szavakkal is közlöm. „Es aki visszaadja a talált jószágát egy nemzsidónak, az egy nemzsidót egyenlővé tesz és egybe-köt (hischvah vehabbér) Izraellel és magában mutatja, hogy a talált jószágának visszatartását (visszamaradását, haschschebet abeda) nem tekinti *Teremtője parancsának*, (enah chaschuba lo miczvath borao) jóllehet a nemzsidókkal szemben, úgy áll a dolog, hogy irányukban erre nem köteleztünk.” Tehát Rasi szerint a visszatérítő izraelita a gójjal

szemben gyakorolt látszólagos szeretet miatt megveti Isten parancsát — bünt követ el — gyűlöli Istent! Nos Singer ur csakugyan nem ismerte Rasinak ezt a helyét? „Tu es magister in Izrael et haec ignoras?” (Ján. 3. 10.) „Mester, rabbi vagy Izraelben és nem tudod ezeket?” Ha nem tudta, a mi igen furcsa színben tünteti fel hánytorgatott nagy tudományát, akkor minek dobálózott olyan merészen? A mi szerény, de tisztességtudó rabbinkkal szemben helyt álltunk minden idézetért, de úgy látszik Singer urtól még kevésbbé kell megijedni! — Singer urnak feltűnt, hogy Rasi szó után (s nem előtte!) oda tettem még a rabbi szót is. Tudom jól hogy a Rasi vagy Raschi névben (rabbini-kus rövidítése e névnek: Rabbi Schelomo ben Jecchak 1105. commentárt írt az egész talmudhoz) a rabbi is bennfoglaltatik, s hogy mégis külön odatettem a Rasi után a rabbi szót, annak az oka, mert nem talmudismerő zsidóknak, hanem mert főképp keresztényeknek írtam, kiknek ezáltal akartam jelezni, hogy nem valami középkori szerzetesről, hanem egy mesterről van szó. Rambamnál, kit *közlebről* bemutatam, a rabbi szót nem írtam oda. Tehát Singer ur mondása, hogy Rasi rabbi csak az írhat, ki Rasi írásait még soha sem látta, elhamarkodott, felesleges „nagy” mondás volt!

Azt mondja még a tudós főrabbi ur: „Miért ír a Bácskai Napló oly modorban és oly célzattal, ahogy a zsidók soha sem írtak más vallásnak ellen?” No ezt a mondást komolyan cáfolni ugyancsak nem érdemes. Ez ismét egy olyan odavetett üres frázis, melyet legkevésbé talán épen Singer ur hisz el. Különböznék csak nem kívánja, hogy a zsidók által kitarított sajtó állandó katolikus gyalogzásait statistice kimutassuk!? Ilyent mondjon a főrabbi ur azoknak, akik nagy frázisainak felülnek, vagy akik napilapokat sohasem olvasnak! Singer ur szerint Mármarosban is másutt is vannak jó és vannak nagy számmal rossz keresztények is. Válaszom: a keresztény gondolkodóknak az a véleménye, hogy ahol sokan vannak a zsidók és minél hatalmasabbak a zsidók, ott annál rosszabbak a keresztények és okozati összefüggést is találnak t. i., mert a nép szenvedélyeinek a zsidóság szívesen hizeleg (lásd sajtó, pálinkásboltok stb.) s így és még más okon is a nép hibáiban jó nagy részük van. Ezt nem én mondom; a keresztény közvélemény beszél így, evvel és ne velem kössön ki e tekintetben a rabbi ur.

Ez volna Singer Bernát urnak a B. H. márc. 22-iki számában első cikkem megjelenésekor írt kirohanásaira válaszként. Ha a rabbi ur gondolja, hogy még valamelyik kitételére talán adós maradtam volna a felelettel, csak szóljon. Talmud idézeteinek dolgában nem ijedünk meg tőle; egyéb keresztény vonatkozású dolgokban meg épen nem. A Bácskai Napló igen tisztelt szabadkai olvasó közönségéhez még csak annyi szavunk volna: ne üljön fel soha ilyen Singer-féle frázisoknak. Tudományos vitában pontos és lelkiismeretes idézésekre és tárgyilagos fejtegetésekre nagy mondásokkal handabandázni, ez lehet rabbi virtus, de ez komoly és gondolkodó embereknek nem imponál. Frázisaik felfújt füres szappanbuborékok, mint e vitákban is kitűnt. Fegyvereik, mint a békarakéták, ijeszteni akarnak velük; sokszor el sem sülnék, máskor meg pukkan-nak egyet s a komoly hozzászólásokra ártalmatlanul széjjelmállanak.

Petrányi Ferencz.

A vármegye iparosainak szabadkai kongresszusa.

A szabadkai építőiparosok szövetsége elhatározta, hogy a betegsegélyző törvény revíziója érdekében nagy népgyűlést tart. Ezen ügyben tegnap, vasárnap délelőtt népes előértekezlet volt az ipartestület helyiségeiben, Nagy Ferenc elnöklété alatt. Az értekezleten megjelent Farkas is, a magyar építő iparosok országos szövetségének főtitkára.

A főtitkár ismertette azon terheket, melyeket a betegsegélyző az iparosokra, munkásra egyaránt ró, ismertette azon elviselehetetlenül súlyos helyzetet, melybe a balesetbiztosításról szóló törvény sodorja majd a magyar ipart. Kitért ezen kívül az adóreform tervezet és az ipartörvény revízióját célzó törvénytervezet anomáliáira is.

Többeknek hozzászólása után elhatározatott, hogy nem népgyűlést tartanak, hanem Bácsbodrog vármegye iparosainak nagygyűlését.

Ezen nagygyűlésen leendő megjelenésre felkéri az összes vármegyei országgyűlési képviselőket, s meghívják az ügygyei érdekeltségben álló kereskedőket is.

A nagygyűlés határnapja április hó 26-dika lesz. A gyűlést a Pest-szálloda nagytermében, délután tartják meg.

VITA

SÓSKÚT FORRÁS VASMEGYE

ALKALIKUS NATRON-LITHION GYÓGYVIZ.

Orvosilag ajánlva: Hugysavas diathesis, köszvény-, cukorbetegség-, gyomor-, vese- és húgyhólyag bántalmaknál stb.

Mint üdítő és borvíz páratlan!

:: Bővebb felvilágosítással szolgál a ::
Központi iroda: Budapest, V., Váci-körút 54.

Főraktár: BEREGI LAJOS urnál Szabadkán.

Kapható gyógytárak, drogueriák és fűszerüzletekben.

50-8

Országgyűlés. A házszabályrevízió vitája lassan bár, de mindjobban halad előre. A második szakaszhoz feliratkozott képviselők ma, vagy legkésőbb holnap, befejezik felszólalásaikat s egy-két zárzó után szavazásra kerül a sor. Ennek a hétnek folyamán a harmadik szakasszal is elvégeznek, úgy hogy a jövő hét kedden vagy szerdáján megkezdődhetik a parlament husvét-i szünete. Addig unalmasan folyik tovább a csendes obstrukció.

A kecskeméti felső kerületi függetlenségi és 48-as párt vezérbizottsága vasárnap délután 3 órakor Szappanos István országgyűlési képviselő és pártelnök összehívására ülést tartott. A ülésen Szappanos István elnököl, ki rövidesen bejelentette a balpártba való belépését és minden egyéb indokolás nélkül a kecskeméti párt elnökségéről való lemondását beadta és azután a helyiségből távozott. A gyűlés azután határozati javaslatot fogadott el, melyben bizalmat szavazott a kormánynak.

HIREK.

Tájékoztató.

Április 13. A filharmóniai társaság második hangversenye a városi színházban.

Április 21. Hangverseny a városi színházban, a Szabadkán emelendő Arpádházi Szent-Erzsébet szobrának alapja javára.

Április 26. Bácsbodrog vármegye iparosainak tiltakozó nagygyűlése délután, a Pest-szálloda nagytermében.

— **Az egyházmegyei főtanfelügyelő körútja.** Zundl Péter kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő jelenleg körúton van az egyházmegye iskoláinak fölülvizsgálása végett. Március hó 18-tól április hó 4-ig a következő helyeken vizsgálta meg az iskolákat: Miskén, Felsőszentivánon, Rémen, Borotán, Kélesen, Jánoshalmán, Kisszálláson, Mélykuton, Tinójaráson, Tataházán, Mátételeken, Bácsalmáson, Bácsbokodon és Bácsborsódon.

— **A lourdesi zarándokok hazaérkezése.** A lourdesi zarándokok ma érkeztek

haza Szabadkára szép zarándok utjokból. A zarándokokat utjokban öszentsége, a római pápa is kegyes volt fogadni s a szabadkaiak között a szentséges atya maga osztott ki ajándékokat. A megérkezőket az állomáson nagyon sokan fogadták.

— **A zeneiskola hangversenye.** Szombaton, e hó 4-én délután 5 órakor rendezte a városi zeneiskola Lányi Ernő igazgató vezetése alatt a Gyermekvédő Liga előjaira szánt növendék hangversenyét, mely a főgimnázium tornatermében ez alkalommal nagy számban megjelent érdeklődő közönségnek igazán szép lelki gyönyörűséget szerzett. Minden egyes produkción meglátszott egyrészt a növendék becsülni való igyekezte és készütsége, másrészt pedig a tanár gondos, irányító, vezető keze és kitűnő metódusa. De még ezenfelül egyes növendékeknél figyelemreméltó tehetség is feltűnt, amely az előadott művek pontos technikai kivitelén kívül biztos megértéssel hatol be azok szellemébe, benső tartamába. A műsor sokat adott és jót. Az intézet női kara szerepelt a bevezető és zárószámban, még pedig oly hibátlan intonációval és meglepően színes hanghatásokkal, mintha nem is gyermekleányok, hanem kész énekesnők álltak volna a pódiumon. A két szólista Budanovics Mariska és Milassin Mariska, jól képzett hanggal és helyes szövegkijétséssel adták elő énekszámukat úgy, hogy a közönség sűrű tapsaira mindkettőjüknek ráadást kellett adniok. A zongora, hegedű- és trombita számokon kívül még kamarazenét is hallottunk, ugyancsak jól kidolgozott, gondos előadásban. A hangverseny — úgy tudjuk — szép összeget hozott a Gyermekvédő-Ligának és jól megérdemelt sikert az intézet derék művész-igazgatójának és tanárikarának.

— **A központi választmány** folyó évi április hó 10-én délután ülést tart, melyen az 1909 évre érvényes összeírását a szavazóknak vizsgálják felül.

— **A legényegylet műkedvelői előadása.** A katolikus legényegyletben tegnap este, zsufolt terem előtt adták elő Hafiz című színművet, melynek tárgyát a szerző a törökvilágban élő Szabadkából merítette. A darabban előforduló énekeket Kersch Mihály zenésítette meg. Ugy a szöveg, mint a zene szépsége elismerést, tapsot aratott. A darab előadói kitűnően feleltek meg szerepeiknek. Különösen ki kell azonban emelnünk Kulesár Juliska kisasszonyt, aki Mára öreg cigányasszonyt szerepében, meglepően hü és színészónéknak is nagyon jó alakításban mutatta be. Szépen játszottak Hegedűs Ilonka és Takács Mariska kisasszonyok is. Lipostyák József, Krix József, Koritkó Róbert, Horváth Mátyás alakításai is meglepően jók voltak. De a többi szereplők is: Csengődi József, Egrényi Ferenc, Krix István, Baics Lázár, Kopasz Rudolf, Micsinger István nagyon jól megfeleltek feladatuknak. Az összjáték is kifogástalanul sikerült.

— **Szabad Liceum.** A zombori Szabad Liceum egyesületben tegnap Tones Gusztáv, szabadkai főgimnáziumi tanár tartott előadást. Az előadás tárgya: Schakspere drámai művésze volt.

— **Bácsujlaki küldöttség** járt a múlt héten Kalocsán az érseknél, melyet Kindl Ferencz plébános és Dupca jegyző vezettek s melyben még a községi előljáróság három tagja vett részt. A küldöttség segínyt kért az érsektől az új iskola felépítéséhez. Kegyelmes Főpásztorunk méltányolta a községi kérelmet, mely nagy önfeláldozással egészen ujra építi iskoláit, és a költségek fedezéséhez tizezer korona hozzájárulást ígért.

— **Uj gazdasági tudósító.** A földművelésügyi miniszter Bácsbodrog megye németpalánkai járására nézve Wölfi Péter németpalánkai lakost a gazdasági tudósítói tiszttel megbizta.

— **Uj vonatpár Szeged—Szabadka—Bród között.** A kereskedelmiügyi magyar királyi miniszter, hogy a Horvátországgal való forgalmat élénkítse új vonatpárt állít be Szeged—Szabadka—Bród között május elsejétől fogva. A közlekedési időt a májusi új menetrend közli majd.

Megmérgezett család.

Sarkadon megrázó szerencsétlenség történt egy szegény családban, melynek két tagja jelenleg élethalál között lebeg, egy tagja pedig már meg is halt. Szerdán délután Varga Lajos 17 éves, Varga Imre 14 éves és Varga Róza 10 éves gyermekek édes anyjukkal együtt, a községi határban fekvő szántóföldekre mentek ki, hogy ott megkezdjék a tavaszi vetést.

Munkájukban megszemjártak és a földek szélén húzó csatornából merített vízből ittak. Munka után a két nagyobb fiú rosszul lett és erős gyomorgörösről panaszkodtak. A baj akkor látszólag elmúlt és a szerencsétlen család másnap megint kiment dolgozni és akkor ismét ittak a vízből.

Hazatérve a munkából mindnyájan rosszul lettek. — Iszonyu gyomorgörösről gyötörték őket, úgy annyira, hogy a testrészeik megmeredtek. Azonnal orvost hívtak a családdhoz. Mire azonban az orvos megérkezett a 10 éves Róza a szenvedések következtében meghalt. A másik két gyermek betegsége szintén aggasztó, az orvos Varga Lajos életben maradáshoz kevés reményt fűz. Az anyának már semmi baja sincs.

Az anya előadása szerint az egész szerencsétlenség tulajdonképpen az ő restségük következménye. Azt adták elő esetükről, hogy azért ittak a csatorna vizéből, mert az ivóvizet tartalmazó kut távolabb volt. A mérgezés ügyben vizsgálat fog megindulni, annak megállapítása iránt, hogy a vízben milyen anyag volt, mely a mérgezést előidézte.

Az űsz haj, hajusz és szakáll eredeti színét feltélen visszanyeri használatával, mely nem ártalmas szor, nem piszkít, alkalmazása igen egyszerű és tartós. Öszülő hölgyek és urak a közönsé- és hálaíratokból ítélve, a legmeglepőbb eredményt értek el. Ára 2 korona. Kapható az egyedüli készítőnél: **ifj. Illés Antal** vörös kereszt gyógyszerárban a főposta áttelében Szabadkán, Népbank-palota. 322-4. Törvényesen védve.

Hajregenerátor

SZÍNHÁZ.

Orpheus a pokolban.

Zsufolt ház nézte végig az öreg Offenbach e rugékony zenéjű operettjét. Eltekintve attól, hogy e nagyszerű kiállítás igénylő darab nem tehet olyan hatást a mi kezdetlegesen berendezett színpadunkon, mint a főváros színházaiban, az előadás jól sikerült. Különösen Ruzsinszky (Euridike) énekszámait meg Szigethy Andor klaszikus Styc Jankója aratott nagy tetszést. Az első felvonás bravurosán előadott nyitányáért zajos tapsokat kapott a zenekar.

Dr Farkas lemondása.

Az ambiciózus színigazgató, ki városunkban rövid idő alatt általános tiszteletra és kedveltségre tett szert, mint jelentettük már, az 1912-ik évben lejáró szerződésnek felbontását kérte a színügyi bizottságtól. A vasárnapi ülésen tudomásul vették dr. Farkas e kérelmét, s 1909. szeptember hó 1-étől kezdődőleg fel is mentették őt a szerződési kötelezettség alól. Ha tehát addig nem simulnának el az ellentétek, melyet erőszakosan tartanak felszínre egyes körök, az időtől kezdve új színigazgatót káp a szabadkai színház.

Műsor:

Kedd: Otthon.
Szerda: Kis kofa.
Csütörtök: Makrancos hölgyek.
Péntek: Mérsékelt helyárrakkal Gasparone.
Szombat: Kis kofa.
Vasárnap: Délután Császár katonái, Este Bálkirálynő.

Ismerőseink körében terjesztük a „BÁCSKAI NAPLÓT.”

Hol szerezzük be szükségleteinket!

Képekönyvek, ifjúsági iratok, díszmunkák, imakönyvek, levélpapírok dobozokban, író- és rajzszerek legalkalmasabban beszerezhetők

HEUMANN MÓR

könyv-, papír- és írószerekkereskedésében Szabadkán, főter. Szentháromsággal szemben.

REGÉNY.

AZ ANTIKRISZTUS CSODÁJA.

Fordítja: Kőröcsey Ernő.

A templomajtó előtt Donna Concetta, Pamphilió mester felesége várta.

— Ah, Donna Eliza, szólj hozzá az asszony — ehhez fogható siralmas pusztulást még életében sem látott. Akár be se menjen!

Donna Eliza azért mégis betekintett.

Előbb egyebet sem látott csak hatalmas, gomolygó, szürke porfelleget. Jókora kalapácsütés zaja hasította át a leget, mert egypár munkás épen azon igyekezett, hogy egy lovag kőszobrát mozdítsa ki helyéről.

— Szent Isten! Kiáltá Donna Eliza s összecsapta kezét. — hát Don Arrigo sem maradhat meg helyén? Onkéntelenül is arra gondolt, mily nyugodt zavaratlanságban állt eddig ott fülkéjében mindig. Eddig valahányszor csak látta, mindig irigyelte tőle azt a méla csendet, mely az öreg Don Arrigot fogta körül.

Lucia templomában volt egy másik nagy siremlék is. Egy élemedett jezsuitát ábrázolt, ki fekete márványtömbön áll, kezében szíjkorhásot tart s csuklyáját mélyen szemére huzza. Succo atya néven ismerték csupán s rendszeren a gyermekeket ijesztették vele.

— Most már csak azt szeretném tudni, meg merik-e bolygatni Succo atya emlékét? — töpprengett Donna Eliza magában, miközben nagy tüszkölvé, fuldokolva vágott keresztül a sűrű porfellehn. A kórus felé igyekezett, hol a diszes sarkofág állt eddig. Igazán kíváncsi volt rá, vajjon elmozdítják-e az öreg jezsuitát helyéről?

Pater Succo azonban egész nyugodtan ott pihent még kőbe vésett ravatalán. Arca csak oly komoly, sötét, mint életében volt, azt hihette valaki, hogy nem is halottat, hanem eleven alakot lát maga előtt. Ha orvos állt volna fejénél s körötte gyószeres üvegeket meg égő gyertyákat látott volna az ember, hát biztosra vehette vón, hogy Pater Succo most itt a saját templomában az utóját járja s a végső percet várja.

A két vak úgy vette körül, mint a haldokló rokont szokták szemlélni övéi s csendes zokogás közt hajtogatták fejüket ide-oda. Ott volt Saraedda anyó, ki Sindaco Poltaro kegyelemkenyerén élt, volt ott vak koldus, világtalan énekes, — mind a ki csak szemé világát vesztette, pedig-pedig Diamanteban rengeteg a szerencsétlenek száma, kik nem fogják többé az Isten napját látni.

Csendes megilletődéssel álltak körül s csak néha néha szakadt fel olyik melléből a nehéz sóhaj, vagy fájdalmas zokogás.

Ez a fájó érzés, hogy ime most egy haldoklót látnak maguk előtt, csak fokozódott, mikor a plébános s Ross, a ferencendi atya sorba jártak s vigasztalni igyekeztek őket.

Donna Eliza, mélyen megrendülve, bámult maga elé. Ah, hányszor, de hányszor örömteljes arccal járkáltak a klostrom udvarán s ime, mily nagy nyomorúságban látja őket viszont. Porró, nehéz könnyesepp gördül végig arcán, mikor férjeura, Signor Antonelli s Donn Ferrante koporsója mellett a szebbnél szebb bucsuztatókat énekeltek ezek. Szörnyűség még csak rágonolni is, hogy mily nagy inségben sanylódnak most folyton. Saraedda anyó odatüpegett Donna Eliza-hoz.

(Folyt. köv.)

Vasbeton és Rabczmunka vállalkozók.

Sürgőnycim: VASBETON UDVAR.

Arany érem és diszoklevél.

Morvai Antal és Novák Mihály

motor erőre berendezett márvány-, mozaik- és cementárú-gyárunk

Tűzbiztos falak, mennyezet-szerkezetek vassodrony-betéttel ugynevezett vasbeton, boltozatok, tetők, templomboltozatok, padlózatok stb. előállítására rendszere szerint.

RABITZ-MUNKÁK.

Elvállal beton-esatornázást, betonirozást, nedves falak szárazzá tételét, gránit terazzót.

CEMENTOSŐVEK.

Keramik és metlachi lapok.

SZABADKÁN,

a vasuti indóházal

szemben.

TELEFON-SZÁM: 238.

Alapított 1890.

Előállít szökőkutakat, fürdőkádakat, vizzartók és vizelőket portland-cementből.

Raktár mindennemű műcemet-lapokból 1-6 színben, márvány-, mozaik- és gránit-lapokból.

KÖAGYAGCSŐVEK.

Portland-cement és hidraulikus mész nagyban és kiesinyben.

320-80-14

VAKOLATI KŐPOR.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a Kállay Albert-utcában f. évi április hó 19-ével

OLYMPHIA

(mozgófénykép) színházamat megnyitom,

amelyben naponként változatos műsorral előadást fogok tartani.

Részletes programmal annak idején fogok szolgálni.

Kérve a n. é. közönség becses támogatását, maradok

kiváló tisztelettel 339-9-6

Tumbász Marián

Olympia-színház tulajdonosa.

„Gépész”

című műszaki lap az egyedüli, mely hivatásosan foglalkozik a gépészek társadalmi helyzetével és ingyenes közvetítésével, melynek előfizetési ára egész évre 4 korona, félévre 2 korona 10 fillér. A gépész és kazánfűtői vizsgára előkészítő kézikönyv 2 korona 85 fillér. Kazánfűtői és összes gépészeti vizsgákra előkészítő kézikönyv 130 rajzzal 300 oldal 4 kor. 50 fillér. Villamossági kate villanycsengők és telefonkezeléséről 5 korona 50 fillér. Aratógépek szerkezete és kezelése 1 korona 85 fillér. 1908. évi gépészeti zsebnaptár, mely a gépészeti tudnivalók tárháza 1 korona 35 fillér.

Gépész kiadóhivatalában:

Szeghalom.

Második kiadás!

Kevés röpirat éri Magyarországon a második kiadást. Ezen kevesek közé tartozik a

„SZÓIMÁDÁS.”

című politikai röpirat, mely első kiadásában 120,000 példányban kelt el, s most újabb 15,000 példányban jelent meg.

A „Szóimadás” ára 20 fillér.

10 példány 1 korona 80 fillér.

Kapható: kiadóhivatalunkban.

HIRDETÉSEKET

árszabályzat szerint

felvesz a kiadóhivatal

SZABADKÁN,

Rákóczi-utca 20. sz.

és

FILOY JENŐ

papirkereskedő

Damjanich-utca 106. sz.

Lapunk kiadóhivatalában

kapható

keresztényszociális röpiratok:

A szociáldemokrácia. Képek a szociáldemokrata szentek életéből. Irta: dr. Nagy János. Kitűnően mutatja be azokat a képeket, melyeket a vezér urak rajzoltak egymásról. 1 darab 6 fillér, 10 darab 50 fillér, 100 darab 4 korona.

A keresztény szocializmusról.

Irta: Benyács István. Ara 60 fillér.

Mit kell tudnunk. Irta Szalánczy A. Kérdésekben és feleletekben adja a szocializmus elemi ismereteit és részletes utasítást egytel-alakításhoz. Ara 10 fillér.

Le az álarccal. Irta Haller István. Kérdés- és feleletformában letárgyalja az összes szociáldemokrata hazugságokat, vezéreiknek saját szavait idézve. Ara 20 fillér.

Korunk sebe és a nyomor vámszedői. Irta Huszár Károly. A szociáldemokrata program rövid, csattanós cáfolata és a szociáldemokrata vezérek leleplezése. Ara 30 fill.

Zsidóméreg. Irta Huszár Károly. A Talmud népies ismertetése eredeti idézetekkel. Ara 30 fillér.

Kereskedők

részére szükséges pénztári bárcák 100 lappal, számozva és fűzve 100 darab 16 kor.

Jegyzékek

céglapok nélkül 100 darabonként 30 fillérért kap: hatók a

Szabadkai Nyomda-

és

Hirlapkiadó-vállalat

mint szövetkezetnél

IV., Rákóczi-utca 20.

Lapunk kiadóhivatalában kapható:

A FALU SZÉPE.

Angol regény 2 kötetben.

Irta:

M. B. CROKER.

Fordította:

DUGOVICH IMRE.

Ára a két kötetnek bérmentes
küldéssel 1 korona.